

บทที่ 5

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ส้มโอเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง เป็นที่นิยมบริโภคกันอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเก็บรักษาธรรมดาที่ไม่เน่าเนิ่นไปก็ไม่ได้ทำให้คุณภาพด้านรสชาติเสียไปเนื่องจากมีเปลือกหนาจึงมีระยะเวลาในการวางตลาดได้นาน ทำให้เป็นพืชที่มีศักยภาพสูงในทางการตลาด แหล่งปลูกส้มโอกระจายในภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันตก และภาคใต้ จังหวัดที่มีการปลูกส้มโอเพื่อการค้าที่สำคัญ ได้แก่ นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ชัยนาท และ พิจิตร เป็นต้น

จังหวัดพิจิตรเป็นพื้นที่สำคัญที่เป็นแหล่งปลูกส้มโอของภาคเหนือตอนล่าง พันธุ์ที่นิยมปลูกเป็นสายพันธุ์ที่มีประวัติยาวนานและมีชื่อเสียง คือ ส้มโอท่าข่อย ซึ่งไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดพิจิตร และเป็นไม้ผลประจำจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสภาพพื้นดิน ภาวะภูมิอากาศ และแหล่งน้ำที่เหมาะสมและเพียงพอ เกษตรกรเองก็มีความชำนาญในการประกอบอาชีพมาแต่ดั้งเดิม จังหวัดพิจิตรจึงให้มีการส่งเสริมและพัฒนาส้มโอท่าข่อยเชิงพาณิชย์

พื้นที่ที่มีการปลูกส้มโอเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดพิจิตรอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านสายเก่า ได้แก่ บริเวณตำบลเมืองเก่า และ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง (แม่น้ำน่านเปลี่ยนทิศทางไหลผ่านตัวอำเภอเมืองพิจิตรเมื่อกว่า 100 ปี ที่ผ่านมา) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการทับถมของตะกอนดินจากการพัดพาของน้ำทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มาก และมีการขยายพื้นที่ปลูกยังพื้นที่ใกล้เคียงมากขึ้น ได้แก่ ตำบลวังสำโรง ตำบลทับหมัน อำเภอตะพานหิน ตำบลดงกลาง ตำบลดงป่าคำ อำเภอเมืองพิจิตร และ อำเภออื่นๆ ในจังหวัดพิจิตร ก็มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกกันมากขึ้น

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกส้มโอท่าข่อยในจังหวัดพิจิตรครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจจะลงทุน โดยได้ทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับจากการลงทุนเพาะผู้ปลูกส้มโอท่าข่อย การศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้เพาะปลูกส้มโอท่าข่อยในจังหวัดพิจิตรทั้งสิ้น 195 ราย พื้นที่ปลูกรวม 1,736 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ในการวิเคราะห์เป็น 3 ได้แก่ กลุ่มที่มีพื้นที่ปลูก 1-5 ไร่ กลุ่มที่มีพื้นที่ปลูก 6-10 ไร่ และ กลุ่มที่มีพื้นที่ปลูกมากกว่า 10 ไร่ โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาถ่วงเฉลี่ยต่อไร่ การศึกษาได้แยกพิจารณาลักษณะการลงทุนระบบจัดการสวนซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนแตกต่างกัน คือ กรณีที่เกษตรกรใช้สายยางในการให้น้ำส้มโอท่าข่อย และกรณีที่เกษตรกรลงทุนติดตั้งระบบมินิสปริงเกอร์ในการให้น้ำส้มโอท่าข่อย

ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

- เกษตรกรพื้นที่ปลูกขนาด 1-5 ไร่ หากเกษตรกรใช้สายยาง จะมีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 6 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ ซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 99,303 บาท และ 51,616 บาท ตามลำดับ ได้รับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เท่ากับร้อยละ 27.18

หากเกษตรกรลงทุนติดตั้งระบบสปริงเกอร์ จะมีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 8 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 93,718 บาท และ 47,444 บาท ตามลำดับ และได้รับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 24.35

- เกษตรกรพื้นที่ปลูกขนาด 6-10 ไร่ หากเกษตรกรใช้สายยาง จะมีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 3 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 106,567 บาท และ 56,750 บาท ตามลำดับ ได้รับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 30.55

หากเกษตรกรลงทุนติดตั้งระบบสปริงเกอร์ จะมีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 6 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 102,551 บาท และ 53,476 บาท ตามลำดับ และได้รับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 27.44

- เกษตรกรพื้นที่ปลูกมากกว่า 10 ไร่ หากเกษตรกรใช้สายยาง มีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 4 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 105,041 บาท และ 56,594 บาท ได้รับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 33.70

หากเกษตรกรลงทุนติดตั้งระบบสปริงเกอร์ มีระยะเวลาคื่นทุน 6 ปี 5 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิซึ่งกำหนดอัตราคิดลดร้อยละ 2 และ ร้อยละ 7.50 เท่ากับ 101,465 บาท และ 53,679 บาท ได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเท่ากับร้อยละ 30.03

เกษตรกรแต่ละกลุ่มพื้นที่มีระยะเวลาคื่นทุนไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกมากจะได้รับอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกน้อย และ เกษตรกรที่ไม่ได้ลงทุนติดตั้งระบบสปริงเกอร์สำหรับให้น้ำส้มโอท่าช้อยจะได้ผลตอบแทนที่สูงกว่า เนื่องจากค่าใช้จ่ายลงทุนที่ต่ำกว่า แต่อย่างไรก็ตามผลตอบแทนทางการเงินไม่ได้แสดงให้เห็นคุณภาพที่ไม่เป็นตัวเงิน กล่าวคือ เกษตรกรที่ลงทุนติดตั้งระบบสปริงเกอร์จะใช้เวลาและแรงงานในการให้น้ำน้อยกว่า และการให้น้ำลักษณะนี้จะช่วยรักษาคุณภาพของดินได้ดีกว่าการรดน้ำโดยใช้สายยาง นอกจากนี้ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากทรัพยากร เนื่องจากในการวิเคราะห์จะพิจารณาเพียงกระแสเงินสดที่เกษตรกรได้จ่ายค่าใช้จ่ายเป็นตัวเงินออกไป และ ได้ที่รับเข้ามาจากการจำหน่ายผลิต ไม่ได้คำนึงถึงการลงทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ที่ดิน และ แรงงานในครอบครัวของเกษตรกรเอง ที่เกษตรกรจะต้องเสียโอกาสในการหาประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว

การลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อยของทุกขนาดพื้นที่ ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุน คือ มีระยะเวลาคืนทุนไม่นานเกินไป คือประมาณ 6 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดเป็นบวก คือ ได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเงินที่ลงทุน และมีอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และ อัตราเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม และ สัมภาษณ์เกษตรกร เป็นข้อมูลที่เกษตรกรไม่ได้จดบันทึก จึงอาจทำให้การวิเคราะห์คลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะ

ในการตัดสินใจที่ลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อย ควรพิจารณาปัจจัยด้านอื่นๆ ประกอบด้วย ได้แก่

- หากต้องซื้อที่ดินเพื่อมาลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อยแล้ว ระยะเวลาคืนทุน และอัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ จะต่ำกว่ากรณีที่ดินเป็นของตนเองอยู่ก่อนแล้ว
- แนวโน้มของราคาค่าใช้จ่ายในการลงทุน และ แนวโน้มราคาของผลผลิต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนที่ได้คำนวณไว้
- สภาพพื้นที่ และภูมิอากาศที่เหมาะสมในการปลูก เนื่องจากส้มโอเป็นไม้ผลที่ต้องการน้ำมาก สภาพภูมิอากาศต้องไม่ร้อน หรือ หนาวเกินไป ซึ่งจะมีผลการเจริญเติบโต และ คุณภาพของผลผลิต ตลอดจนความพร้อมด้านแรงงานที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความชำนาญในการปลูก ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อผลตอบแทนของการลงทุน
- สภาพอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงตามภาวะตลาดในขณะหนึ่งๆ ซึ่งจะต้องพิจารณาในการตัดสินใจลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อย เช่น ในภาวะปัจจุบัน (เมษายน 2546) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อย ฉะนั้นในภาวะปัจจุบันจึงเหมาะสมที่จะลงทุน
- อายุของ โครงการที่ยาวนานเกินไป สถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการลงทุนตามโครงการไม่อาจประเมินได้ จึงเป็นความเสี่ยงที่ผลตอบแทนจะไม่ได้รับตามที่ประมาณการ เช่น ภาวะของโรคระบาด ภาวะน้ำท่วม ความนิยมในการบริโภค ราคาที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านค่าใช้จ่าย และราคาจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-พ.ศ.2549) ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศ และมุ่งเน้นเศรษฐกิจอย่างพอเพียง และจากการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกส้มโอท่าช้อยในปัจจุบัน นับได้ว่าเป็นไม้ผลที่น่าสนใจลงทุนเพาะปลูก ควรที่เกษตรกรจะให้ความสนใจ และ ภาครัฐบาลจะให้การส่งเสริมแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจจะลงทุนเพาะปลูกส้มโอท่าช้อย